

Γ. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Τους μαθητές της Α' Τάξης και της Β' Τάξης Λυκείου που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα της Δ' Συνόδου της «Βουλής των Εφήβων» απασχόλησαν όλα τα θέματα της Επιτροπής Οικονομικών Υποθέσεων.

Φάνηκε, ότι τους προβληματίζει η οικονομική κρίση αλλά και η προοπτική ένταξης της χώρας στην ΟΝΕ, γεγονός που μάλλον βλέπουν θετικά.

Το περιβάλλον, όμως, και πάλι κέρδισε το ενδιαφέρον της συντριπτικής πλειονότητας των μαθητών.

Αγωνιούν τόσο για το μέλλον του πλανήτη όσο και για την οικολογική υποβάθμιση της πόλης ή του χωριού τους και επισημαίνουν τα φαινόμενα, τα αίτια και τις συνέπειές τους, προτείνουν λύσεις.

Ακόμη, καταδικάζουν τη φοροδιαφυγή και την παραοικονομία και επισημαίνουν το πρόβλημα των τροχαίων ατυχημάτων στη χώρα μας.

Τέλος, δεν παρέλειψαν ν' ασχοληθούν με το οικιστικό, τα δημόσια έργα ή την κοινωνική ανισότητα.

1. ΕΘΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

α. Επιστημάνσεις

— Επιστημαίνεται, ότι οι κοσμογονικές αλλαγές που συντελούνται στην οικονομία, οδηγούν στην κατάργηση των «συνόρων» και προκαλούν την παγκοσμιοποίηση της φτώχειας, την περιθωριοποίηση των «αδυνάτων» και την κατάργηση του Κράτους πρόνοιας.

— Οι οικονομικές επιλογές των ευρωπαϊκών κρατών, αλλά και οι πολιτικές αλλαγές στις σοσιαλιστικές χώρες και οι πόλεμοι, αυξάνουν το ποσοστό των φτωχών, κυρίως στις λιγότερο αναπτυγμένες ευρωπαϊκές χώρες.

— Η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε και η οικονομική πολιτική της χώρας μας είναι αναποτελεσματική για να τα ξεπεράσει, είναι ορατός, έτσι, ο κίνδυνος υποτίμησης της δραχμής.

— Η Ελλάδα εφαρμόζει μικτό κεφαλαιοκρατικό σύστημα – φιλελεύθερο και σοσιαλιστικό– που έχει οδηγήσει σε αντιλαϊκή πολιτική, με αποτέλεσμα η ολιγαρχία να αυξάνει τα κέρδη της και οι πολλοί να υποφέρουν.

— Ο πληθωρισμός είναι ακόμη υψηλός και, έτσι, μειώνεται η αγοραστική αξία του χρήματος.

— Οι μισθοί και οι συντάξεις δεν καλύπτουν τον πληθωρισμό.

—Οι Έλληνες επιχειρηματίες προτιμούν τις επενδύσεις στο εξωτερικό, γι' αυτό βασικοί τομείς ανάπτυξης, όπως η Βιομηχανία, υπολείπονται.

— Οι μαθητές αναφέρουν, ότι η οικονομία «ανθεί» στο Χρηματιστήριο λόγω των φορολογικών ελαφρύνσεων, και δηλώνουν ότι γίναμε λάτρεις του χρήματος και δη του εύκολου. «Όλα έγιναν μετοχές» γράφουν.

— Το δημόσιο χρέος είναι βαρύ, τα ελλείμματα υπέρογκα και ο δημόσιος τομέας υπερβολικά αναπτυγμένος.

— Έχουν δε διοριστεί πολλοί περισσότεροι απ' ό,τι χρειάζονται, όπως στη ΔΕΗ, και διασπαθίζεται το δημόσιο χρήμα.

— Πολλοί μαθητές πιστεύουν, ότι πρέπει ν' εμπιστευθούμε την Ε.Ε, ότι οι Ευρωπαίοι έχουν θετική στάση απέναντί μας και ότι πρέπει ν' ενταχθούμε στην ΟΝΕ.

— Η Ελλάδα, επισημαίνουν, δεν μπορεί να μην ακολουθήσει την παγκόσμια οικονομία, γι' αυτό είναι σωστό να προβάλλεται ο στόχος για την ένταξη της χώρας, έστω και με θυσίες, στην ΟΝΕ.

— Έχουμε τις δυνατότητες να πετύχουμε, υπό όρους βέβαια, μέσα στην ΟΝΕ. Η ένταξη και η παραμονή προϋποθέτει άλματα στη Βιομηχανία, την Τεχνολογία και την Πληροφορική.

— Το ενιαίο νόμισμα, το Ευρώ, είναι ένα ισχυρό νόμισμα, έχει πολλά πλεονεκτήματα, αλλά θα προκαλέσει ανακατατάξεις στις συναλλαγές και σύγχυση μέχρι να εξοικειωθούμε. Μακροπρόθεσμα, όμως, θα οδηγήσει σε σύγκρουση με το δολάριο.

— Υπάρχουν, βέβαια, πολλοί και με αντίθετες απόψεις, που αναφέρουν ότι η προσήλωση των κυβερνήσεών μας στο πρόγραμμα για την ένταξη στην ΟΝΕ γίνεται σε βάρος του κοινωνικού συνόλου και γι' αυτό προκαλεί κοινωνική αναταραχή και απεργίες.

Ως αίτια της οικονομικής κρίσης σε Ευρώπη και Ελλάδα θεωρούν:

— Τη σκληρή οικονομική πολιτική.

— Το κύμα των προσφύγων, λόγω της κατάρρευσης των σοσιαλιστικών κρατών και των πολέμων, που αυξάνει την ανεργία και τη φτώχεια.

— Τις πελατειακές σχέσεις, που οδήγησαν στην πρόσληψη μεγάλου αριθμού δημοσίων υπαλλήλων και στην κατασπατάληση των δημοσίων πόρων.

— Το τεράστιο δημόσιο χρέος, λόγω των εξοπλισμών, της φοροδιαφυγής, της παραοικονομίας, αλλά και της κακοδιοίκησης και αδιαφορίας των υπευθύνων. Συγκρίνεται η Ελλάδα με την Πορτογαλία ως προς τ' ανωτέρω.

— Το κομματικό συμφέρον, που προηγείται του εθνικού.

— Τον παρεμβατισμό των μεγάλων και οικονομικά ισχυρών χωρών και η εξάρτηση από τα ξένα συμφέροντα.

— Την αποδυνάμωση της οικονομίας από την αυξητική πορεία των εισαγωγών και τη μείωση της παραγωγικότητας.

— Απουσία των Ελλήνων επιχειρηματιών από τις επενδύσεις.

— Άνιση κατανομή των φορολογικών βαρών αλλά και συσσώρευση του πλούτου στα χέρια των ολίγων.

Ως συνέπειες αναφέρονται:

— Μείωση της παραγωγικότητας.

— Άνισες ευκαιρίες για μόρφωση και επαγγελματική αποκατάσταση.

— Ανάπτυξη της βίας και της εγκληματικότητας.

— Άνιση φορολόγηση και αύξηση της φοροδιαφυγής και της παραοικονομίας.

- Κοινωνική αναταραχή, απεργίες, που πλήττουν ακόμη περισσότερο την οικονομία. Άνοιγμα της κοινωνικής «γαλίδας».
 - Ανεργία με αυξητική πορεία, ιδίως των νέων.
 - Κρίση εμπιστοσύνης στην πολιτική ηγεσία.
 - Αύξηση των ελλειμμάτων και καταφυγή στον εσωτερικό δανεισμό.
- Ανάγκη για προγράμματα μακρόχρονης λιτότητας.
- Κοινωνικές διακρίσεις, ρατσισμός, ανάπτυξη του ανταγωνισμού.
 - Χρησιμοποίηση των προσφύγων ως φθηνών εργατικών χεριών.

β. Προτάσεις

Σαν λύσεις στα οικονομικά προβλήματα, οι μαθητές προτείνουν μεταξύ άλλων τα εξής:

- Εκσυγχρονισμός της οικονομίας σύμφωνα με τα δεδομένα της Ε.Ε και ένταξη στην ΟΝΕ.
- Εκσυγχρονισμός στο τραπεζικό σύστημα, με συγχωνεύσεις και εισαγωγή της Πληροφορικής.
- Συμμετοχή στην ΟΝΕ υπό προϋποθέσεις.
- Να δοθεί έμφαση στην ισχυρή οικονομία και στη διατήρηση της «σκληρής» δραχμής.
- Παρεμβάσεις στο διεθνές πλαίσιο εποπτείας τραπεζών.
- Αυστηρός έλεγχος στις δανειοδοτήσεις και στις αναθέσεις κατασκευής των δημοσίων έργων.
- Επιτάχυνση της δημοσιονομικής εξυγίανσης και περιορισμός της διασπάθισης του δημοσίου χρήματος.
- Κατάργηση της χρηματοδότησης των κομμάτων απ' τον προϋπολογισμό.
- Καθιέρωση σταθερής και δίκαιης φορολογικής νομοθεσίας, εισαγωγή της πληροφορικής και συνεχείς έλεγχοι για την αποτροπή της φοροδιαφυγής. Επιβολή ουσιαστικών ποινών για τους παραβάτες. Επέκταση της φορολογικής υποχρέωσης.
- Αναδιάρθρωση και εξυγίανση των οργάνων δίωξης οικονομικού εγκλήματος για τον έλεγχο της κερδοσκοπίας και την πάταξη της παραοικονομίας.
- Προγράμματα για την έγκαιρη απορρόφηση των κοινοτικών κονδυλίων και σωστή αξιοποίησή τους.
- Συνεργασία πολιτικών κομμάτων για την ποιοτική βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού των υπηρεσιών.
- Παροχή κινήτρων για επενδύσεις, ιδιαίτερα στις εθνικά ευαίσθητες περιοχές.
- Προγράμματα για την αναβάθμιση –ποιοτική και ποσοτική– της παραγωγής στη γεωργία και στην κτηνοτροφία.
- Διάθεση κονδυλίων και παροχή κινήτρων για την ίδρυση νέων βιομηχανικών μονάδων και τη βελτίωση των υπαρχουσών.
- Δραστηριοποίηση για την αύξηση των εξαγωγών. Διοργάνωση εμπορικών εκθέσεων για την προβολή των ελληνικών προϊόντων.
- Μείωση των επιτοκίων στα αγροτικά δάνεια.
- Ενίσχυση της τουριστικής πολιτικής με συνεχείς διαφημιστικές εκστρατείες και επιβολή μέτρων για τη βελτίωση της υποδομής και συμπεριφοράς στις τουριστικές περιοχές.
- Αξιοποίηση του υπάρχοντος πλούτου σε ορυκτά και πετρέλαιο.

— Παρεμβατισμός για την περαιτέρω αποκλιμάκωση του πληθωρισμού.

— Συνέχιση της πολιτικής των ιδιωτικοποιήσεων και «ενοικιάσεις» δημοσίων επιχειρήσεων σε ιδιώτες.

— Εισαγωγή εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τη στροφή στα χειρονακτικά επαγγέλματα.

— Μείωση των φορολογικών επιβαρύνσεων στα εμπορικά πλοία.

— Κατάργηση όλων των φορολογικών ελαφρύνσεων που δεν τεκμηριώνονται ή δεν έχουν καθαρά κοινωνικό χαρακτήρα.

— Προσδιορισμός έγκαιρα της στρατηγικής για τη μετάβαση στο καθεστώς του Ευρώ, δραστηριοποίηση της κρατικής μηχανής και των φορέων για την ενημέρωση του καταναλωτικού κοινού.

— Διακρατική συνεργασία για τα κοινά προβλήματα, με τη δημιουργία προγραμμάτων αντιμετώπισης της ανεργίας και της κοινωνικής ανισότητας.

— Συνεργασία για την ανασυγκρότηση –αναβάθμιση της υγείας– πρόνοιας και κοινωνικών ασφαλίσεων, ιδίως στις φτωχές χώρες της Ε.Ε.

— Επιβολή ειδικού φόρου στις επιχειρήσεις για τη λειτουργία του κοινωνικού κράτους.

— Η οικονομική πολιτική να βασίζεται και σε ειλικρινή διάλογο εργαζομένων εργοδοτών και κινητοποίηση μηχανισμών για την προστασία των ασθενεστέρων.

— Να προβάλλονται και οι κοινωνικές ηθικές αξίες και όχι μόνο οι ανάγκες και οι απαιτήσεις της «αγοράς».

— Είναι απαραίτητη η αλλαγή της νοοτροπίας του Έλληνα που αφορά στον ατομισμό και το προσωπικό συμφέρον.

— Οι νέοι θα μπορούσαν να παίξουν σημαντικό ρόλο στην άνοδο της οικονομίας με την εγκατάλειψη του υπερκαταναλωτισμού.

— Αναγκαία η εναλλαγή των πολιτικών προσώπων.

— Το κράτος να καταβάλλει τις υποχρεώσεις του προς το ΙΚΑ.

2. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ - ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

α. *Επισημάνσεις*

Είναι κοινή πεποίθηση των μαθητών, ότι το φορολογικό καθεστώς νοσεί.

— Η φοροδιαφυγή ξεπερνά κάθε φαντασία, οι σημαντικότεροι φοροφυγάδες είναι οι επώνυμοι.

— Το φορολογικό σύστημα είναι απόλυτα άδικο, οι μόνοι φορολογούμενοι στην ουσία είναι οι μισθωτοί, καταβάλλουν και προκαταβάλλουν περισσότερο από το 50% της φορολογητέας ύλης.

— Διαπιστώνεται η αδυναμία του Κράτους για την επιβολή αντικειμενικής φορολογίας και η δυσπιστία του πολίτη προς το Κράτος.

— Η επικράτηση του κομματικού συμφέροντος και οι διαμάχες στο κοινοβούλιο απογοητεύουν τους πολίτες και ιδιαίτερα τους νέους.

— Οι οικονομικές υπηρεσίες έχουν υπερβολικές απαιτήσεις και η φορολογική πολυνομία οδηγεί στο χάος.

Ως αίτια για τη φοροδιαφυγή οι μαθητές αναφέρουν:

— Σημαντικότερη αιτία είναι η άνιση, άδικη φορολόγηση.

— Η δυσπιστία προς το Κράτος και η κακοδιαχείριση της κρατικής περιουσίας απ' τους υπεύθυνους είναι η αμέσως επόμενη αιτία.

— Η φορολογική πολυνομία, που αφήνει «παράθυρα» και οι ελαφρύνσεις ή απαλλαγές, συχνά χαρακτηριστικές.

— Η αδυναμία των φοροτεχνικών υπηρεσιών να ελέγξουν αποτελεσματικά τα φορολογητέα εισοδήματα.

— Η «λύση» της βαριάς φορολόγησης των μισθωτών.

— Οι δημόσιοι οργανισμοί, δηλαδή το Κράτος, δεν καταβάλλουν τους φόρους.

Ως συνέπειες σημειώνονται:

— Ο οικονομικός μαρασμός του Κράτους που καταφεύγει στον εξωτερικό και εσωτερικό δανεισμό.

— Η επιβάρυνση των μισθωτών και συνταξιούχων με υπέρογκους φόρους και μείωση των εισοδημάτων τους.

— Φορολογικές απαλλαγές, ελαφρύνσεις και ασυδοσία των οικονομικά ισχυρών που εισπράττουν υπερκέρδη.

β. Προτάσεις

— Είναι αναγκαία και επιβεβλημένη η καταβολή των φόρων. Ο Έλληνας πρέπει ν' αλλάξει νοοτροπία.

— Θέσπιση σταθερού και δίκαιου φορολογικού συστήματος και επέκταση της φορολογίας και στα άλλα κοινωνικά στρώματα.

— Κατάργηση των προνομίων, απαλλαγών και ελαφρύνσεων.

— Έλεγχος προς όλους και επιβολή αυστηρών ποινών στους φοροφυγάδες.

— Διατήρηση και εφαρμογή του «πόθεν έσχες».

— Έλεγχος των κερδών των μονοπωλίων και των πολυεθνικών επιχειρήσεων.

— Αναδιοργάνωση των Εφοριών και εκσυγχρονισμός τους.

— Έλεγχος της εικονικότητας των εταιρειών, και ιδιαίτερα συνεχείς φορολογικοί έλεγχοι των μεγάλων επιχειρηματιών.

— Σωστή διαχείριση των κρατικών πόρων και των φορολογικών εσόδων απ' το Κράτος, ώστε ν' αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη του πολίτη προς αυτό.

— Σωστή διαπαιδαγώγηση από μικρή ηλικία των πολιτών.

3. ΤΟ ΧΡΗΜΑ

α. Επισημάνσεις

— Το χρήμα είναι μέσον συναλλαγής αλλά και πλουτισμού.

— Είναι απαραίτητη προϋπόθεση της οικονομικής ανάπτυξης της κοινωνίας και παράγοντας ευημερίας, κοινωνικής αναγνώρισης, μόρφωσης, ψυχαγωγίας.

— Όμως, αλλοιώνει τις ανθρώπινες σχέσεις και υπονομεύει το σύστημα των αξιών. Εμποδίζει τη λειτουργία των θεσμών, γίνεται αιτία συγκρούσεων και πολέμων.

— Υπηρετεί τον ανταγωνισμό και το ατομικό συμφέρον.

β. Προτάσεις

— Καλλιέργεια και αγωγή ανθρωπιστική, ώστε το χρήμα να μην αποτελεί αυτοσκοπό.

— Ανάπτυξη της συλλογικής συνείδησης στους νέους, ώστε να βλέπουν το χρήμα σαν μέσο για την κοινωνική και ατομική πρόοδο, την παραγωγή έργων ειρηνικών και ωφέλιμων.

— Η κρατική μηχανή και η νομοθεσία να εμποδίζουν τη συγκέντρωση μεγάλων περιουσιών σε λίγα χέρια.

— Να περιορίσουμε τους παρεμβατισμούς των οικονομικά ισχυρών χωρών, ώστε και οι υπανάπτυκτες χώρες να γνωρίσουν την ευημερία.

4. ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

α. *Επισημάνσεις*

— Η ανάγκη για ενημέρωση μέσω της διαφήμισης αντικαταστάθηκε απ' την παραποίηση και την παραπλάνηση.

— Η εξέλιξη των μέσων επικοινωνίας βοήθησε, ώστε η διαφήμιση να εισηγηθεί παντού και ανεξέλεγκτα.

— Οι διαφημιστές εκμεταλλεύονται την αμάθεια, τις προκαταλήψεις και την ανωριμότητα του κοινού.

— Γι' αυτό επηρεάζουν τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, όπως τα παιδιά και τους νέους ή και τα άτομα, που μέσω των αγορών επιδιώκουν την ψυχολογική τους τόνωση.

Σαν συνέπειες της διαφήμισης οι μαθητές αναφέρουν:

— Την υποβάθμιση της αξιοπρέπειας και την απειλή κατά της ελευθερίας του ανθρώπου, αφού χειραγωγεί και εθίζει τις μάζες στο να δέχονται και να υπακούουν στα μηνύματά της.

— Δημιουργεί αρνητικά πρότυπα και χρησιμοποιεί τον άνθρωπο σαν εμπόρευμα.

— Προκαλεί τον ωφελιμισμό, τις καταναλωτικές τάσεις και την αδιαφορία για τα πνευματικά αγαθά.

— Ρυπαίνει το περιβάλλον και καταστρέφει την αισθητική αντίληψη των ανθρώπων.

β. *Προτάσεις*

Οι μαθητές για την υπέρβαση των ανωτέρω προβλημάτων προτείνουν:

— Δημιουργία δεοντολογικού κώδικα για τη διαφήμιση, που θα θεσπίζει και τα όργανα ελέγχου με τη συνεργασία των παραγωγικών τάξεων.

— Νομική προστασία του καταναλωτή και καλλιέργεια της δυσπιστίας του.

— Έλεγχος της ποιότητας των διαφημιζομένων προϊόντων.

— Ανάπτυξη της αγάπης για τα ωραία και τα πνευματικά αγαθά στα παιδιά μέσω της ανθρωπιστικής παιδείας.

5. ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΣΜΟΣ

α. *Επισημάνσεις*

— Επισημαίνεται, ότι ο καταναλωτισμός είναι φαινόμενο των σύγχρονων κοινωνιών και πραγματική πληγή γι' αυτές.

Το φαινόμενο οφείλεται κατά τους μαθητές:

— Στη ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας και τη μαζική παραγωγή προϊόντων από τη Βιομηχανία.

— Στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και την ανάγκη για επίδειξη και κοινωνική αναγνώριση.

— Στην επιδίωξη όλο και μεγαλύτερων κερδών και στην ανάπτυξη της διαφήμισης.

— Τέλος, αποτελεί διέξοδο απ' τη μοναξιά, το άγχος και την ανία.

Ως συνέπειες θεωρούνται:

— Η αύξηση των τιμών και του πληθωρισμού.

— Η εξάρτηση απ' τις βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες.

— Δημιουργία αισθήματος στέρησης και αύξηση του καθημερινού άγχους, συνεχής αναζήτηση του χρήματος και μείωση του ελεύθερου χρόνου.

— Ο άνθρωπος γίνεται ατομιστής και κερδοσκόπος.

— Η πνευματική ζωή συνεχώς φτωχαίνει.

β. Προτάσεις

— Στροφή της παιδείας προς τον ανθρωπισμό και καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και της αγάπης για το ωραίο και ποιοτικό.

— Περιορισμός της παραγωγής προϊόντων και πάταξη της κερδοσκοπίας.

— Περιορισμός στις διαφημίσεις και αυστηρός έλεγχος.

— Να μην εορτάζουμε την 15η Μαρτίου σαν ημέρα του καταναλωτή.

6. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

α. Επισημάνσεις

— Διαπιστώνεται η καταστροφή του περιβάλλοντος και η διατάραξη του οικοσυστήματος, γιατί επικρατεί η λογική του εμπορίου και του κέρδους, η νοοτροπία του ευδαιμονισμού και η αδιαφορία. Αυτά στην πράξη εμφανίζονται με την αλόγιστη επέμβαση στη φύση.

— Ο άνθρωπος θεωρεί τη φύση ανεξάντλητη πηγή δύναμης και ενέργειας και προκαλεί την καταστροφή της προβαίνοντας σε υπερκατανάλωση των φυσικών πόρων και μολύνοντας το περιβάλλον, τους υδάτινους πόρους, το έδαφος, τον αέρα.

— Είμαστε προϊόντα του φυσικού περιβάλλοντος· η φύση εξημέρωσε τον άνθρωπο, του έμαθε το χρήσιμο, το ωραίο, την αρμονία. Η σύγχρονη ζωή, ο περιορισμός στις μεγαλουπόλεις, αποξένωσε τον άνθρωπο από το μεγαλείο της φυσικής ζωής.

— Ξένος στο περιβάλλον «εξημερώνει» και «εκπολιτίζει» τη φύση. Η χλωρίδα και η πανίδα εξαφανίζονται με γοργούς ρυθμούς. Οι πυρκαγιές καταπίνουν τα δάση του πλανήτη.

— Στην Αττική παρακολούθησαν όλοι τις πυρκαγιές.

— Στόχος της ανάπτυξης και του περιορισμού της φτώχειας είναι η προσαρμογή των οικοσυστημάτων στις ανθρώπινες ανάγκες, αλλά πετυχαίνουμε μόνο την αχρήστευση των φυσικών μηχανισμών άμυνας· μένουμε μόνο με την αλαζονεία μας.

— Ερώτηση μαθητή: πώς είναι δυνατόν ο άνθρωπος ν' αναζητεί το φάρμακο για τον καρκίνο και ν' αδιαφορεί για τα αίτια που τον προκαλούν;

— Όποιος μολύνει το περιβάλλον, είναι εγκληματίας και συνεργός του, όποιος αδρανεί για την τιμωρία των ενόχων.

— Η φύση επηρεάζει την ψυχή, το χαρακτήρα και την υγεία του ανθρώπου, αυτός καταστρέφοντάς την βλάπτει την υγεία του, τη ζωή του, τον πολιτισμό του.

— Απογοήτευση για την αδιαφορία που επικρατεί. Παρ' ότι εδώ και χρόνια οι οικολογικές οργανώσεις διαμαρτύρονται, μέρα με τη μέρα πλησιάζουμε στον εφιάλτη: Η γη ένας πλανήτης χωρίς αέριο, ένας πλανήτης υπό εξαφάνιση.

Διαπιστώνονται ως αίτια της καταστροφής τα ακόλουθα:

- Αλόγιστη χρήση των φυσικών πόρων και των πηγών ενέργειας.
 - Κατάχρηση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων.
 - Καταστροφή των δασών, και μάλιστα των τροπικών.
 - Τα απόβλητα των Βιομηχανιών και τα αστικά λύματα ρυπαίνουν το έδαφος, το υπέδαφος και τα ύδατα ποταμών, λιμνών και θαλασσών.
 - Τα χημικά και ο καπνός των εργοστασίων, τα καυσαέρια των αυτοκινήτων και το διοξείδιο του άνθρακος μολύνουν την ατμόσφαιρα και καταστρέφουν τη ζώνη του όζοντος.
 - Οι πυρηνικές δοκιμές και τα εργοστάσια μολύνουν μακρόχρονα την ατμόσφαιρα και τα ύδατα (Τσέρνομπιλ, Κοζλοντούϊ).
 - Η τεχνολογική εξέλιξη και η βιομηχανική ανάπτυξη.
 - Το οξύ κυκλοφοριακό πρόβλημα και η αιτία της δημιουργίας του, δηλαδή η αστικοποίηση.
 - Η αστυφιλία, η άναρχη δόμηση και τα απορρίμματα των πόλεων.
 - Η παράνομη υλοτόμηση, οι πυρκαγιές των δασών και η οικοπεδοποίηση της γης.
 - Τα οικονομικά συμφέροντα, η υλιστική νοοτροπία, η κερδοσκοπία και η υπερκατανάλωση.
 - Η έλλειψη οικολογικής συνείδησης, η αδιαφορία, η απομάκρυνση απ' τη φύση.
 - Η δημογραφική έκρηξη, η φτώχεια του Τρίτου κόσμου.
 - Η αναπτυξιακή πολιτική των κρατών χωρίς περιβαλλοντικές μελέτες. Ακόμη η γραφειοκρατία.
 - Οι μεταφορές των πετρελαιοειδών και οι προκαλούμενες πετρελαιοκηλίδες.
 - Η μεταφορά και η «ταφή» των τοξικών και πυρηνικών, ραδιενεργών αποβλήτων χωρίς υγειονομικούς όρους.
 - Τα λατομεία κάθε τύπου.
 - Οι φυσικές καταστροφές, όπως οι σεισμοί, οι κατολισθήσεις, οι πλημμύρες.
 - Οι τεχνητές επεμβάσεις στο περιβάλλον, όπως οι αποξηράνσεις, τα φράγματα, η διάνοιξη οδών, οι εκχερσώσεις για την καλλιέργεια.
 - Η απουσία σοβαρών νομοθετικών μέτρων και ο αναποτελεσματικός έλεγχος.
- Με μελανά χρώματα οι μαθητές επισημαίνουν τις συνέπειες της καταστροφής του περιβάλλοντος:*
- Μεταβολή του παγκόσμιου κλίματος και πρόκληση θεομηνιών, όπως: η ξηρασία, οι πλημμύρες, το φαινόμενο του θερμοκηπίου.
 - Μόλυνση της ατμόσφαιρας, μείωση της ζώνης του όζοντος, πτώση όξινης βροχής, δημιουργία νέφους στις μεγαλουπόλεις.
 - Καταστροφή των βιοτόπων από τα απόβλητα και τις αποξηράνσεις, τη λαθροθηρία και το εντατικό ψάρεμα. Ακόμη εξόντωση ορισμένων ειδών (δελφίνια, φώκιες, θαλάσσιες χελώνες που μπλέκονται στα δίχτυα).
 - Προβλήματα στη σωματική και στην ψυχική υγεία του ανθρώπου. Παρουσιάζονται ήδη σοβαροί γενετικοί κίνδυνοι.

— Επεμβάσεις στον κύκλο της τροφής και παραγωγή μεταλλαγμένων, και ίσως επικίνδυνων γι' αυτό, προϊόντων.

— Οι πυρηνικές δοκιμές, οι εξοπλισμοί και τ' ατυχήματα.

— Η μόλυνση των ποταμών, των λιμνών, των θαλασσών αλλά και του εδάφους και υπεδάφους και η καταστροφή του φυσικού τους πλούτου.

— Ήδη έχουμε αύξηση των μη καλλιεργησίμων εκτάσεων σε παγκόσμια κλίμακα.

— Ο κίνδυνος μελλοντικών συρράξεων για τη διεκδίκηση του νερού είναι ορατός· ήδη ο μισός πληθυσμός της γης καταναλώνει ακατάλληλο νερό σαν πόσιμο.

— Στη Μ. Ανατολή, την Ινδία και την Αφρική πολλά παιδιά πεθαίνουν από τη χρήση μη πόσιμου νερού.

— Ανατροπή της ισορροπίας των οικοσυστημάτων με την καταστροφή των δασών, λόγω εμπρησμών, κυρίως.

— Η εξαφάνιση σπάνιων ζώων, πτηνών και ψαριών είναι ραγδαία.

— Παρουσιάζεται ήδη εξάντληση των φυσικών πόρων και σύντομα θα έχουμε ενεργειακό πρόβλημα.

— Οικοπεδοποίηση της γης και «τσιμεντοποίησή της» με τη δημιουργία μεγαλουπόλεων που αυξάνουν τους ρύπους, τα λύματα και τ' απορρίμματα.

— Έχουμε ηχορύπανση και φωτοχημική ρύπανση.

— Τέλος, παρουσιάζεται καταστροφή των αρχαιολογικών μνημείων με επιπτώσεις στην πολιτιστική κληρονομιά μας.

β. Προτάσεις

Παρ' ότι το σύνολο σχεδόν των μαθητών εκφράζει την απογοήτευσή του για το οικολογικό μέλλον, προτείνουν σαν λύσεις στα προβλήματα τ' ακόλουθα:

— Δραστηριοποίηση των ανθρώπων, και ιδίως των νέων, για τη διάσωση του περιβάλλοντος με συνεχείς ενημερώσεις και τη συμμετοχή σε οργανώσεις, πορείες, διαμαρτυρίες.

— Συστηματική περιβαλλοντική αγωγή των νέων και ένταξή της σαν βασικού μαθήματος στα σχολεία.

— Επαναπροσδιορισμός των αξιών της ζωής· αποποίηση του καταναλωτισμού.

— Αγώνας για την προάσπιση της σωματικής και ψυχικής υγείας.

— Παροχή κινήτρων για την αποκέντρωση.

— Οι κυβερνήσεις ν' εναρμονίζουν την οικονομική πολιτική με αυτή της διατήρησης του περιβάλλοντος.

— Να υπάρξει διεθνής συνεργασία για την πρόληψη και θεραπεία από τη διατάραξη των οικοσυστημάτων με τη συμμετοχή ειδικών επιστημόνων.

— Προστασία, μετά από επιστημονικές μελέτες, των ιστορικών, των αρχαιολογικών μνημείων και αυτών της τέχνης.

— Η ανάπτυξη και προβολή των χώρων «φυσικού κάλλους», των αρχαιολογικών και των τουριστικών, να γίνεται απ' το Κράτος, χωρίς, όμως, να υποκύπτει στις επιταγές του Τουρισμού.

— Ο οργανισμός της UNESCO ν' αναλάβει τη φροντίδα για τη συντήρηση των μνημείων της Ακρόπολης.

— Απαγόρευση της χρήσης της πυρηνικής ενέργειας και για στρατιωτικούς και για ειρηνικούς σκοπούς.

— Αποφυγή πολέμων, να πάψει ο πόλεμος στη Σερβία, που προκαλεί τεράστια οικολογικά προβλήματα.

— Ν' απαγορευθούν τα πειράματα και η παραγωγή χημικών όπλων.

— Αλλαγή της παγκόσμιας ενεργειακής πολιτικής και χρησιμοποίηση των ήπιων μορφών ενέργειας.

— Έλεγχος της ποιότητας των καυσίμων και τοποθέτηση καπνοσυλλεκτών σε εργοστάσια και κατοικίες. Στις οικιστικές περιοχές μπορεί να γίνεται χρήση φυσικού αερίου.

— Περιορισμός της χρήσης των αυτοκινήτων· ανάπτυξη της τεχνολογίας για τα ηλεκτροκίνητα και τα ηλιακά αυτοκίνητα.

— Χρησιμοποίηση απ' τους πολίτες των μέσων μαζικής μεταφοράς.

— Κατασκευή μεγάλων δρόμων και περιφερειακών για τον περιορισμό του κυκλοφοριακού προβλήματος. Να παραχωρηθεί ειδική λωρίδα για τα ποδήλατα, ώστε ν' αυξηθεί η χρήση τους.

— Δημιουργία βιομηχανικών ζωνών μακριά από κατοικημένες περιοχές και χωροταξική κατανομή των ρυπογόνων βιομηχανιών.

— Μεταφορά των «πάσης φύσεως» αποβλήτων, με απόλυτη ασφάλεια, σε ακατοίκητες περιοχές και υγειονομική ταφή και καύση τους.

— Αποκατάσταση των εστιών μόλυνσης μετά τον καθαρισμό τους.

— Ανάπτυξη της τεχνολογίας έτσι, ώστε να είναι προσαρμόσιμη και φιλική στο περιβάλλον.

— Υποχρεωτική χρήση φίλτρων και συνεχής κρατικός έλεγχος σε βιομηχανίες, βιοτεχνίες και επιχειρήσεις.

— Κατασκευή μονάδων ανακύκλωσης απορριμμάτων και ευρεία χρήση των ανακυκλωμένων προϊόντων.

— Περιορισμός της «παραγωγής» απορριμμάτων και τοποθέτηση πολλών κάδων για τη συλλογή τους. Οι κάδοι ν' απολυμαίνονται συχνά.

— Απαγόρευση της παραγωγής πλαστικών υλών και σπρέϊ.

— Δημιουργία σταθμών για το βιολογικό καθαρισμό των λυμάτων.

— Ρύθμιση μηχανών για τη μείωση της ηχορύπανσης. Χρήση ηχομονωτικών υλικών.

— Περιορισμός του συντελεστή δόμησης ως προς την έκταση και το ύψος των οικοδομών και υποχρεωτική κατασκευή υπόγειων χώρων στάθμευσης.

— Εκσυγχρονισμός και επέκταση του αποχετευτικού δικτύου, συνεχής καθαρισμός και απόφραξη φρεατίων.

— Κατασκευή, μετά από μελέτες, αντιπλημμυρικών έργων.

— Απαγόρευση της οικοδόμησης «μπαζωμένων» περιοχών.

— Δημιουργία χώρων πράσινου στις πόλεις με την ενεργοποίηση των ΟΤΑ και του ΥΠΕΧΩΔΕ.

— Οι επιχειρηματίες να παρέχουν μικρό ποσό, π.χ. 2000 το μήνα, για την προστασία του περιβάλλοντος.

— Προστασία των δασών· άμεση κήρυξη καμένων περιοχών ως αναδασωτέων.

— Αύξηση του προσωπικού του Πυροσβεστικού Σώματος και εξοπλισμός του με σύγχρονα μέσα πυρόσβεσης, ιδίως αεροπλάνα.

— Δημιουργία του Εθνικού Κτηματολογίου, που θα λύσει το πρόβλημα των εμπρησμών και των οικοπεδοποιήσεων.

— Διάθεση δωρεάν φυτών από τους Δήμους για τις αναδασώσεις.

— Οι μαθητές των σχολείων να αναλάβουν έργο αναδασώσεων.

- Βασικό μέλημα των κυβερνήσεων πρέπει να είναι η διατήρηση καθαρών των υδάτινων πόρων, της θάλασσας, του εδάφους και υπεδάφους και της ατμόσφαιρας.
- Καθαρισμός των ακτών από συνεργεία των Δήμων.
- Έλεγχος και επιβολή υψηλών προστίμων στα πλοία που ρυπαίνουν τις θάλασσες.
- Ελαχιστοποίηση της εκμετάλλευσης του ορυκτού πλούτου.
- Περιορισμός των γεωτρήσεων.
- Αυστηροί έλεγχοι για την αλόγιστη αλιεία. Ο πλούτος της θάλασσας εξαντλείται. Οι ιχθυολόγοι και οι ωκεανολόγοι πρέπει να αγρυπνούν.
- Προστασία της πανίδας και της χλωρίδας. Δημιουργία εθνικών δρυμών για τη διάσωση των υπό εξαφάνιση ειδών.
- Ουσιαστική προστασία και εφαρμογή των διεθνών συνθηκών (Ramsar) των βιοτόπων.
- Ανάπτυξη βιοκαλλιεργειών και περιορισμός της χρήσης φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων.
- Νομοθετικές ρυθμίσεις και μακροχρόνια περιβαλλοντικά προγράμματα.
- Θέσπιση αυστηροτάτων ποινών για όσους καταστρέφουν ή μολύνουν το περιβάλλον, ιδιαίτερα για τους εμπρηστές και τους λαθροκυνηγούς.
- Εκμετάλλευση υπολειμμάτων των γεωργικών καλλιεργειών για την παραγωγή βιομάζας.
- Ιατρική περίθαλψη και φροντίδα για πληγωμένα πουλιά και ζώα.
- Ενίσχυση του έργου των οικολογικών οργανώσεων, όταν δεν εξυπηρετεί προσωπικά συμφέροντα.
- Συμμετοχή των ΜΜΕ στην υπόθεση της διατήρησης του περιβάλλοντος.